

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “ปพฺพชิต — บรรพชิต, ผู้เว้นทั่ว”

คำว่า **ปพฺพชิต** อ่านตามภาษาบาลีว่า **ป๊ - พะ - ชี - ตะ** แปลว่า **บรรพชิต** คือ **ผู้เว้นทั่ว** **เว้นจากอกุศลธรรม** มีความหมายที่ลึกซึ้งมาก แสดงทั้งความเป็นบรรพชิต โดยสภาวะจริงๆ คือ ผู้ที่สามารถดับกิเลสตามลำดับขั้นจนถึงสูงสุดถึงความเป็นพระอรหันต์ และอีกความหมายถึงแสดงถึง บรรพชิตโดยเพศ คือผู้ที่สละอาคารบ้านเรือนถือเพศที่สูงยิ่งกว่าความเป็นคฤหัสถ์ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับว่า ผู้นั้นจะได้รับประโยชน์จากการถือเพศเป็นบรรพชิตหรือไม่ ก็ตามการสะสมของผู้้นั้นจริงๆ

ข้อความที่แสดงถึงความหมายของบรรพชิต มีดังนี้

“ในบทเหล่านั้น บทว่า ปพฺพชิตฺเตน (บรรพชิต) คือ ผู้ตัดวัตถุสามอันเกี่ยวข้องกับด้วยคฤหัสถ์ออกบวช”

(จาก สัทธัมมปกาสิณี อรรถกถา ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิตามรรค)

“บุคคลมีบาปอันลอยแล้วแล เราเรียกว่า พราหมณ์, บุคคลที่เราเรียกว่า สมณะ เพราะความประพฤติเรียบร้อย, บุคคลขับไล่มลทิน (คืออกุศลธรรม) ของตนอยู่ เพราะเหตุนั้น เราเรียกว่า บรรพชิต”

(จาก พระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท)

บรรพชิต หมายถึง ผู้เว้นทั่ว, เว้นจากอกุศลโดยประการทั้งปวง ผู้ที่จะบวชเป็นบรรพชิตใน พระพุทธศาสนาได้นั้น ต้องสละอาคารบ้านเรือน ละกองแห่งโภคสมบัติทั้งหลายทั้งปวง แสดงให้เห็น ถึงความพร้อมที่จะขัดเกลากิเลสในเพศของบรรพชิต ด้วยความจริงใจสูงสุดเพื่อบรมเจริญปัญญา จนกระทั่งสามารถที่จะดับกิเลสทั้งปวงได้หมดสิ้น บรรลุถึงความเป็นพระอรหันต์ บรรพชิตในพระธรรม วินัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น ได้แก่ พระภิกษุ เป็นผู้มีศรัทธา มีความจริงใจที่จะศึกษาพระธรรม บรมเจริญปัญญาขัดเกลากิเลสในเพศบรรพชิต ซึ่งจะต้องศึกษาพระธรรมวินัยให้เข้าใจ น้อมประพฤติ ในสิ่งที่ถูกต้อง ละเว้นในสิ่งที่ผิดที่ขัดต่อความประพฤติเป็นไปของบรรพชิตอันเป็นเพศที่สูงยิ่ง ดังนั้น สิ่งใดก็ตามที่จะทำให้เกิดอกุศลพอกพูนมากยิ่งขึ้น ไม่ได้เป็นไปเพื่อขัดเกลากิเลสของตนเอง สิ่งนั้น บรรพชิตทำไม่ได้ ยกตัวอย่างเช่น การรับเงินรับทอง มีเงินมีทองไม่ได้ เป็นผู้ปราศจากเงิน และทองอย่างสิ้นเชิง เพราะท่านเหล่านั้น ต้องสละทรัพย์สินเงินทองก่อนบวชแล้ว จึงรับเงินและทอง ไม่ได้ เงินทองไม่ควรแก่เพศบรรพชิตโดยประการทั้งปวง ไม่มีพระพุทธดำรัสแม้แต่คำเดียวที่ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสให้พระภิกษุรับเงินและทองหรือไปแสวงหาเงินและทอง ตามข้อความจาก พระสูตรตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค มณิจูฬกสูตร ว่า

“ทองและเงินไม่ควรแก่สมณศากยบุตร สมณศากยบุตรย่อมไม่ยินดีทองและเงิน สมณศากยบุตรห้ามแก้วและทอง ปราศจากทองและเงิน

เรามีได้กล่าวว่า สมณศากยบุตรพึงยินดีพึงแสวงหาทองและเงินโดยปริยายอะไรเลย”

พระภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ ไม่มีเงินและทอง มีเพียงบริวารเครื่องใช้อันเหมาะสมแก่บรรพชิต และอาศัยปัจจัย ๔ ในการดำรงชีวิตเพื่อให้ชีวิตเป็นไปได้ในการที่จะศึกษาพระธรรมอบรมเจริญปัญญา ขัดเกลากิเลสเท่านั้น ได้แก่ อาหารบิณฑบาตที่มาจากศรัทธาของชาวบ้าน จีวรเครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรคเมื่อเกิดอาพาธ

พระภิกษุรูปใด รับเงินและทอง ต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตตีย์ ลิกขาบทที่ ๘ แห่งโกสิยวรรค ว่า “อนึ่ง ภิกษุใด รับก็ดี ให้รับก็ดี ซึ่งทอง เงิน หรือ ยินดีทอง เงิน อันเขาเก็บไว้ให้ เป็นนิสสัคคียปาจิตตีย์” ต้องสละเงินนั้นในท่ามกลางสงฆ์ จึงจะแสดงอาบัติ (ปลงอาบัติ) ได้ และทำให้เป็นผู้พ้นจากโทษนั้นได้ แต่ถ้าภิกษุรูปใด มีเงินและทอง รับเงินและทอง ยินดีในเงินและทองแม้ที่เขาเก็บไว้ให้ เพื่อตน ไม่เห็นโทษของการล่วงละเมิดพระวินัย ภิกษุนั้น ไม่ใช่ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ แต่เป็นผู้ไม่มี ความละอาย ไม่มีความเคารพยำเกรงในพระรัตนตรัย เป็นมหาโจรหลอกลวงชาวบ้าน

นี้เป็นเพียง ๑ ตัวอย่างเท่านั้นที่พระภิกษุ หรือ บรรพชิตในพระพุทธศาสนาทำไม่ได้ เพราะถ้าทำไปแล้วเป็นอาบัติ มีโทษกับผู้นั้น เพราะกิจหน้าที่ที่สำคัญที่บรรพชิตในพระพุทธศาสนาจะกระทำ ได้ คือฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมอบรมเจริญปัญญา ขัดเกลากิเลสของตนเอง และกระทำกิจอันเหมาะสมแก่ความเป็นบรรพชิตเท่านั้น

ยุคปัจจุบันนี้ เมื่อบวชเข้ามาแล้วได้ศึกษาพระธรรมวินัยจนกระทั่งมีความเข้าใจมากน้อยแค่ไหนว่า สิ่งไหนควรทำ สิ่งไหนไม่ควรทำ สิ่งไหนที่ทำไปแล้วเป็นการผิดพระวินัยที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้แล้ว จึงเป็นเรื่องที่น่าพิจารณาอย่างยิ่ง ถ้าบวชแล้วเป็นผู้ไม่ดำรงอยู่ในพระธรรมวินัย กล่าวได้เลยว่าเป็นผู้ทรยศต่อพระรัตนตรัย เพราะได้ปฏิญาณตนว่าจะเป็นพระภิกษุ แต่ไม่ได้ศึกษาพระธรรมวินัย ไม่ได้ขัดเกลากิเลสของตนเองอย่างที่ได้ปฏิญาณไว้ ได้แต่เที่ยวย่ำยีพระธรรมวินัย ย่อมเป็นผู้เสื่อมจากคุณความดีที่จะพึงมีพึงได้จากการเข้ามาสู่พระธรรมวินัยนี้ เมื่อกระทำแต่สิ่งที่ไม่เหมาะสมอยู่เรื่อยๆ โทษย่อมเกิดแก่ผู้นั้นโดยส่วนเดียวและมีอบายภูมิเป็นที่ไปในเบื้องหน้า

เพราะฉะนั้นแล้ว จึงเป็นเครื่องเตือนที่ดีว่า แต่ละคนควรอบรมเจริญปัญญาในเพศใด แม้ไม่ได้สละอาคารบ้านเรือนออกบวชเป็นบรรพชิตก็สามารถอบรมเจริญปัญญา สะสมความดีในเพศคฤหัสถ์ได้ แต่ถ้าสละอาคารบ้านเรือนออกบวชเป็นบรรพชิตแล้วแต่ไม่ได้น้อมประพฤติตามพระธรรมวินัย ล่วงสิกขาบทแม้จะเพียงเล็กน้อย ก็เป็นโทษกับผู้นั้นโดยส่วนเดียว เพราะไม่มีข้อบังคับว่าจะต้องบวชเป็นบรรพชิต และแท้ที่จริงแล้ว การเป็นคฤหัสถ์ที่ดี ยิ่งยาก และสิ่งที่จะเกื้อกูลให้เป็นคฤหัสถ์ที่ดี ก็คือพระธรรมคำสอนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ที่จะต้องค่อยๆ สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปที่ละเล็กทีละน้อย ไม่ประมาทในการฟังพระธรรมเป็นปกติในชีวิตประจำวัน.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๑๐๖]